

โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่
โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐
(โครงการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙)

๑. หลักการและเหตุผล

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ได้ดำเนินโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ และต่อเนื่องมาจนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร ให้เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมินิเวศและภูมิสังคม โดยในระยะแรกมุ่งหวังให้เกษตรกรสามารถลดรายจ่าย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ในท้องถิ่น และพัฒนาดินได้อย่างต่อเนื่องเป็นขั้นเป็นตอนไปจนสามารถดำเนินกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นก้าวหน้าได้ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นปีแรกของการขับเคลื่อนประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยยังคงมีความต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และกรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ดังที่ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้รับการตอบรับจากเกษตรกรผู้มีความต้องการปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยดีมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากผลการดำเนินงานโครงการฯ ซึ่งมีผลการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดเป้าหมายในการฝึกอบรมเกษตรกรไว้ ๑๕,๒๐๐ ราย สามารถดำเนินการฝึกอบรมได้จำนวน ๑๕,๗๘๒ ราย (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙) หลังผ่านการฝึกอบรมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากกับกระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเกษตรกรจะได้เรียนรู้และเห็นตัวอย่างจากผู้ปฏิบัติจริง และมีผลกระทบโดยรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยผลการประเมินพบว่า เกษตรกรร้อยละ ๘๘.๒๕ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๕๕๘) นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและการดำเนินกิจกรรมการเกษตร ส่งผลให้สามารถลดรายจ่าย ลด ละ เลิก การใช้สารเคมีทางการเกษตร และอบายมุข มีการขยายผลชักชวนเพื่อนบ้านให้ปฏิบัติ มีการร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู การนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งนับได้ว่าเป็นเทคโนโลยีชาวบ้านมาเผยแพร่และปรับใช้อย่างแพร่หลาย รวมทั้งสามารถพัฒนาศักยภาพศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเพื่อให้สามารถเป็นศูนย์กลางทางด้านการเกษตรในการช่วยแก้ไขปัญหาในชุมชนอีกด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถขยายผลให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเกษตรกรทั่วประเทศได้มากยิ่งขึ้น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงเห็นควรดำเนินการโครงการดังกล่าวต่อไปในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องสามารถสะท้อนไปถึงเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ที่ได้กำหนดไว้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อขยายผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้

๒.๒ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้าได้

๒.๓ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านให้มีศักยภาพในการจัดฝึกอบรมและเป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่เกษตรกร

๓. การดำเนินงาน

จากผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งสิ้นรวม ๔๐ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๕๔ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๘๗ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๘๐ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๕๑ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๖๑ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๕๖ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๕๒ ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๓๗ ศูนย์ และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ๑๔๓ ศูนย์ โดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปได้จำนวน ๒๒,๙๔๓ ราย ๗๗,๕๖๒ ราย ๖๙,๘๓๐ ราย ๕๖,๔๖๑ ราย ๑๓,๕๔๑ ราย ๑๗,๓๒๑ ราย ๑๗,๖๐๘ ราย ๑๕,๗๒๐ ราย ๑๕,๕๗๕ ราย และ ๑๕,๗๘๒ ราย ตามลำดับ รวมทั้งสิ้นสามารถจัดฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปได้ จำนวน ๓๒๒,๓๔๓ ราย (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเป้าหมายการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วประเทศจำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย โดยมีแผนการดำเนินงานของโครงการฯ ซึ่งรับผิดชอบโดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย ๒ แผนงานหลัก ดังนี้

๓.๑ แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กิจกรรม การถ่ายทอดและฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ เป็นผู้จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ (คัดเลือกเกษตรกรตามคุณสมบัติและเป้าหมายที่กำหนดไว้) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม และรูปแบบในการทำมาหากินการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชนเกษตรกรด้วยการเน้นการพึ่งพาตนเองให้เหมาะสมกับภูมินิเวศและภูมิปัญญาในแต่ละชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสามารถดำเนินการผลิต การแปรรูป การตลาด รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาตามแผนการดำเนินงาน

๓.๒ แผนงานการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๒ กิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ ๑ การบริหารจัดการโครงการฯ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดสรรและโอนงบประมาณให้แก่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ที่มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย

๑) กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและบูรณาการงานโครงการที่เกี่ยวกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน และศูนย์เรียนรู้เฉพาะทางของกรมต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในจังหวัด

- คัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายตามแนวทางที่กำหนด เพื่อเข้ามาเรียนรู้ที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่ได้กำหนดไว้

- ตรวจสอบ/บันทึกข้อมูลศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งจัดทำข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญา

- ติดตาม ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้า

๒) ติดตามความก้าวหน้าและรายงานผลการดำเนินการรวมกลุ่ม และสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งจะดำเนินการรวมกลุ่มในการผลิต การตลาด ภายหลังจากผ่านการฝึกอบรมโดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ แล้ว เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

๓) จัดจ้างเจ้าหน้าที่ (จ้างเหมาบริการ) **วุฒิไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)** เพื่อช่วยปฏิบัติงานโครงการฯ ในจังหวัด ๆ ละ ๑ อัตรา

กิจกรรมที่ ๒ การบริหารจัดการโครงการฯ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) ประกอบด้วย

๑) การผลิตเอกสารและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ให้แก่เกษตรกรด้านการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ เพื่อเชื่อมโยงสู่แนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๓) การกำกับดูแล อำนวยความสะดวกประสานงาน และติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯ และสรุปจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานของโครงการฯ

๔) จัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน วุฒิปริญญาตรี ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติงาน ณ กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานของโครงการฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๔. เป้าหมายการดำเนินงาน/ตัวชี้วัด

เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย ได้รับการอบรมและมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

ตัวชี้วัด : เกษตรกร จำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน วัดเป็น Milestone (เป็นเกณฑ์การให้คะแนนตามขั้นตอนการดำเนินงาน)

๑) คัดเลือกศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้ ๑ คะแนน

๒) จัดทำแผนการฝึกอบรมเกษตรกร ได้ ๒ คะแนน

๓) คัดเลือกและฝึกอบรมเกษตรกรผ่านศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ได้ ๓ คะแนน

- ๔) เกษตรกรเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ได้ ๔ คะแนน
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๘๕ % ของ ๑๕,๒๐๐ ราย)
- ๕) เกษตรกรดำเนินงานในฟาร์ม ได้ ๕ คะแนน
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๔๐% ของข้อ ๔)

คำอธิบาย : ข้อ ๑) ถึง ข้อ ๕) เป็นขั้นตอนการดำเนินงานจนถึงการนำผลไปใช้ประโยชน์ โดย

ข้อ ๔) เกษตรกรจะต้องสามารถเข้าถึงการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ จะมีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังมากขึ้น

ข้อ ๕) เกษตรกรดำเนินงานในฟาร์มตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ

การมีเหตุผล เกษตรกรเลือกผลิต/การดำเนินชีวิต โดยเข้าใจถึงสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเลือกผลิต/การดำเนินชีวิต

ความเหมาะสม เกษตรกรเลือกผลิต/ดำเนินชีวิตในระดับพอเหมาะกับสภาพภาพและศักยภาพของตนเอง

การมีภูมิคุ้มกัน เกษตรกรสามารถเตรียมพร้อมที่จะรับผลกระทบในการเลือกผลิต/การดำเนินชีวิต หากสถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่เลือกผลิต/ดำเนินชีวิตแต่แรก

๕. งบประมาณดำเนินการ ๖๑,๐๖๐,๑๐๐ บาท

เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด	แนวทาง การดำเนินงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แผนงาน/กิจกรรม	งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐		
				ปริมาณงาน		จำนวนเงิน (บาท)
				หน่วยนับ	จำนวน	
		กองนโยบาย เทคโนโลยีเพื่อ การเกษตรและ เกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)	๑. แผนงานการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ (งบเงินอุดหนุน)	แผนงาน	๑	๔๕,๐๐๐,๐๐๐
เป้าหมาย : เกษตรกร จำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย ได้รับการอบรม และมีความรู้ ความเข้าใจใน หลักการ พัฒนาการเกษตร ตามแนวทฤษฎี ใหม่ โดยยึด ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง จากศูนย์ เครือข่ายปราชญ์ ชาวบ้าน ตัวชี้วัด : เกษตรกร	๑. คัดเลือกศูนย์ เครือข่ายปราชญ์ ชาวบ้านตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ เพื่อ เข้าร่วมโครงการฯ ๒. คัดเลือก เกษตรกร จำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย ตามคุณสมบัติ ที่กำหนดไว้ และ มีความประสงค์ จะเข้ารับการ ฝึกอบรมตาม โครงการฯ ๓. สำนักงาน ปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์	กนท. ร่วมกับ สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด กนท. และ สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด	กิจกรรม : การ ถ่ายทอดและ ฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจในการ พัฒนาการเกษตร ตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่เกษตรกร โดย ศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน	ราย	๑๕,๒๐๐	๔๕,๐๐๐,๐๐๐

เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด	แนวทาง การดำเนินงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แผนงาน/กิจกรรม	งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐		
				ปริมาณงาน		จำนวนเงิน (บาท)
				หน่วยนับ	จำนวน	
จำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย ได้รับการ ถ่ายทอดความรู้ การพัฒนา การเกษตรตาม แนวทฤษฎีใหม่ จากศูนย์ เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน วัดพระระดับ ความสำเร็จเป็น Milestoneที่ กำหนดไว้	จัดสรร และโอน เงินผ่านทาง สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัด ให้ศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อใช้ในการ ฝึกอบรมเกษตรกร ๔. ใช้ศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้านใน การฝึกอบรม เกษตรกรทั้งภาค ความรู้ และฝึก ปฏิบัติตามแนว ทฤษฎีใหม่โดยยึด ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	ศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน				
		กองนโยบาย เทคโนโลยีเพื่อ การเกษตรและ เกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)	๒. แผนงานการบริหาร จัดการเพื่อสนับสนุน การพัฒนาการเกษตร ตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง (งบรายจ่ายอื่น) ประกอบด้วย ๒ กิจกรรม	แผนงาน	๑	<u>๑๖,๐๖๐,๑๐๐</u>
	๑. สำนักงาน ปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ จัดสรรและโอน งบประมาณให้แก่ สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการดำเนิน กิจกรรมของ โครงการฯ ตาม ภารกิจที่ได้รับ	สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด	กิจกรรมที่ ๑ : การบริหารจัดการ โครงการฯ โดย สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัด	จังหวัด	๗๖	๑๑,๖๕๘,๔๐๐

เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แผนงาน/กิจกรรม	งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐		
				ปริมาณงาน		จำนวนเงิน (บาท)
				หน่วยนับ	จำนวน	
	มอบหมาย ประกอบด้วย ๑) กำกับดูแลการ ดำเนินกิจกรรม ของศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน และบูรณาการ งานโครงการที่ เกี่ยวกับศูนย์ เครือข่ายปราชญ์ ชาวบ้าน ศูนย์ เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงชุมชน และศูนย์เรียนรู้ เฉพาะทางของ กรมต่างๆ ในสังกัด กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ที่มีอยู่ ในจังหวัด ดังนี้ - คัดเลือก เกษตรกร เป้าหมายตาม แนวทางที่กำหนด เพื่อเข้ามาเรียนรู้ ที่ศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อปรับเปลี่ยน แนวคิดตาม แนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง - เบิกจ่ายค่าใช้จ่าย ตามเกณฑ์และ ระเบียบที่ได้กำหนด ไว้ - ตรวจสอบ/ บันทึกข้อมูลศูนย์ เครือข่ายปราชญ์					

เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด	แนวทาง การดำเนินงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แผนงาน/กิจกรรม	งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐		
				ปริมาณงาน		จำนวนเงิน (บาท)
				หน่วยนับ	จำนวน	
	ชาวบ้าน และ เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการฯ รวมทั้ง จัดทำข้อมูล องค์ความรู้และ ภูมิปัญญา - ติดตาม ประเมิน ผลและรายงาน ความก้าวหน้า ๒) ติดตามความ ก้าวหน้าและ รายงานผลการ ดำเนินการ รวมกลุ่มและ สนับสนุน ส่งเสริม เกษตรกรที่เข้า ร่วมโครงการฯ ซึ่ง จะดำเนินการ รวมกลุ่มในการ ผลิต การตลาด ภายหลังจากผ่าน การฝึกอบรมโดย ศูนย์เครือข่าย ปราชญ์ชาวบ้านที่ เข้าร่วมโครงการฯ แล้ว เพื่อสร้าง ชุมชนให้เข้มแข็ง ๓) จัดจ้าง เจ้าหน้าที่ วุฒิ ไม่ต่ำกว่าระดับ มัธยมศึกษาปีที่ ๖ /ปวช. เพื่อช่วย ปฏิบัติงาน โครงการฯ ใน จังหวัด ๆ ละ ๑ อัตรา					

เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบ	แผนงาน/กิจกรรม	งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐		
				ปริมาณงาน		จำนวนเงิน (บาท)
				หน่วยนับ	จำนวน	
		กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)	กิจกรรมที่ ๒ : การบริหารจัดการโครงการฯ โดย กนท.			๔,๔๐๑,๗๐๐
			- จัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการฯ	เรื่อง	๑	๘๐๐,๐๐๐
			- การผลิตเอกสารเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการฯ	กิจกรรม	๑	๕๐๐,๐๐๐
			- จัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน วุฒิปริญญาตรี ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติงาน ณ กนท. เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานของโครงการฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย	อัตรา	๑๕	๒,๕๑๓,๗๐๐
			- การกำกับดูแลอำนาจการประสานงาน และติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯ ในกิจกรรมตามโครงการฯ	กิจกรรม	๑	๕๘๘,๐๐๐
รวมทั้งสิ้น						๖๑,๐๖๐,๑๐๐

๖. ระยะเวลาดำเนินโครงการฯ

๑ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐)

๗. หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก

- กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานสนับสนุน

- หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเกษตรกรได้อย่างเหมาะสม

๘.๒ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเอง โดยสามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว อีกทั้งเป็นการลดโอกาสการสร้างหนี้ รวมทั้งทำให้สุขภาพของเกษตรกรดีขึ้น เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการอบรมเน้นการลด ละ เลิกการใช้สารเคมี และเป็นผู้ช่วยในการขยายผลการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๘.๓ บรรเทาปัญหาการว่างงานจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรไปสู่ภาคอื่น และลดปัญหาการเข้ามาหางานทำในเมืองหลวง

๘.๔ ลดปัญหาการชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือ เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้

๘.๕ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามภูมินิเวศและภูมิสังคมเกิดความภูมิใจในอาชีพรักและหวงแหนในถิ่นฐานของตนเอง

๘.๖ สร้างโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

๘.๗ มีแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานด้านการเกษตรที่มีศักยภาพและสามารถแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรได้

**แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่
โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน)
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐**

โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเป้าหมายการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วประเทศ จำนวน ๑๕,๒๐๐ ราย เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและเป้าหมายตัวชี้วัดที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดไว้ จึงขอให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดดำเนินการตามแนวทาง ดังนี้

๑. การคัดเลือกปราชญ์ชาวบ้าน

๑.๑ ให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านรายเดิมของทุกจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ยืนยันความประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ และเตรียมความพร้อมในการฝึกอบรมเกษตรกรเป้าหมาย ทั้งนี้ขอให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทำการประเมินศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่ยืนยันความประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ และแจ้งผลการประเมินให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนทราบด้วย

๑.๒ กรณีที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านรายเดิม ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ศูนย์ฯ แจ้งยืนยันการยุติการเข้าร่วมโครงการฯ

๑.๓ กรณีที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านรายเดิมไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน (ได้คะแนนต่ำกว่า ๑๒๐ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๕๐ คะแนน) ให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดแจ้งผลการประเมินให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านทราบตามหลักเกณฑ์การประเมิน และแจ้งผลการประเมินให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ทราบด้วย

๑.๔ กรณีที่เกษตรและสหกรณ์จังหวัด จะเสนอศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านรายใหม่เข้าร่วมโครงการฯ ขอให้ทำการประเมินตามแบบการคัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านและจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอให้ผู้บริหารพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๑.๕ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แจ้งผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบการดำเนินงานคัดเลือกศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๓ ให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ทราบ

๒. การจัดสรรเป้าหมายและการคัดเลือกเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม

๒.๑ กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนจะพิจารณาจัดสรรเป้าหมายเกษตรกรให้สอดคล้องกับงบประมาณของโครงการฯ ที่ได้รับและสอดคล้องกับแผนและผลการดำเนินงานของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในปีที่ผ่านมาเพื่อนำเสนอผู้บริหารให้ความเห็นชอบและแจ้งการจัดสรรเป้าหมายให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ทราบ

๒.๒ เกษตรกรเป้าหมายที่เข้าร่วมฝึกอบรมตามโครงการฯ จะต้องมีความสอดคล้องตามที่กำหนดไว้ในข้อ กนท. ๕๑-๑ ตามบัญชีเอกสารแนบท้ายระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒.๓ คัดเลือกเกษตรกรผู้สมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ โดยเป็นเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมในศูนย์ฯ ของจังหวัดใดๆ ตามโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙

ทั้งนี้ ขอให้พิจารณาให้ความสำคัญในการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้ามารับการฝึกอบรมเป็นหมู่บ้าน หรือชุมชน หรือเกษตรกรผู้ยากจน (ที่ขึ้นบัญชีไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร) หรือเกษตรกรลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมเป็นลำดับแรก

๒.๔ ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านสามารถดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการฯ (ใบสมัครตามแบบที่ ๑ แนบท้ายแนวทางการดำเนินโครงการฯ) ตามคุณสมบัติที่กำหนด ด้วยตนเองทั้งหมด หรือคัดเลือกร่วมกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่ของตน

ทั้งนี้ การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ควรคัดเลือกเกษตรกรในพื้นที่ที่สามารถทำการติดตามเกษตรกรหลังจากผ่านการฝึกอบรมได้ เนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ติดตามเกษตรกรทุกรายตามจำนวนเป้าหมายที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านได้รับการจัดสรร โดยหากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านไม่ดำเนินการติดตามเกษตรกร เกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะต้องมอบหมายเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดให้ดำเนินการติดตามเกษตรกรให้ครบตามจำนวนเกษตรกรเป้าหมาย

๓. การดำเนินงานตามแผนงานการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป

๓.๑ การฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป ให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจัดทำแผนการฝึกอบรม โดยยึดตามระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบด้วย

(๑) ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป ให้เหมาจ่ายตามระยะเวลาการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากศักยภาพความเหมาะสมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน คือ การฝึกอบรม ๓ วัน ๒ คืน ให้เหมาจ่ายจำนวน ๒,๑๐๐ บาท/คน การฝึกอบรม ๔ วัน ๓ คืน ให้เหมาจ่ายจำนวน ๒,๕๕๐ บาท/คน และการฝึกอบรม ๕ วัน ๔ คืน ให้เหมาจ่ายจำนวน ๓,๐๐๐ บาท/คน

- รายละเอียดค่าใช้จ่ายของการฝึกอบรมให้พิจารณาเงื่อนไขการเบิกจ่ายในรายการตามข้อ ๑๑ ที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวภายในวงเงินเหมาจ่ายที่กำหนดในแต่ละหลักสูตร

ทั้งนี้ กรณีการเบิกจ่ายค่าที่พักให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้จัดหาที่พักให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลาของหลักสูตรการฝึกอบรม เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาที่พักให้ได้ ให้หักค่าใช้จ่ายออกจากรายการเหมาจ่ายในอัตรา ๒๐๐ บาท/คน/วัน และกรณีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ได้มีการจัดหาที่พักให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไว้แล้ว แต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เข้าพักหรือไม่มีการเข้าพักจริงให้หักค่าใช้จ่ายออกจากรายการเหมาจ่ายในอัตรา ๒๐๐ บาท/คน/วัน ด้วย

- การจัดทำแผนการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป ควรกำหนดการฝึกอบรมเกษตรกรให้อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

- การอนุมัติแผน ให้ศูนย์ปราชญ์ฯ นำเสนอแผนฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป ให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้อนุมัติ และให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดรายงานสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ เพื่อที่กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนจะได้รวบรวมจำนวนเกษตรกรทั่วไป และจัดสรรโอนเงินงบประมาณตามเป้าหมายที่ได้รับ

- การเบิกจ่ายเงินของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านสำหรับใช้ในการฝึกอบรม ต้องมีหลักฐานการเบิกจ่ายเงิน ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินหรือใบสำคัญรับเงิน ตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบฯ

(๒) จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น ให้พิจารณาตามศักยภาพความพร้อมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งด้านวิทยากร ฐานการเรียนรู้ สถานที่ฝึกอบรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม ทั้งนี้ไม่ควรเกิน ๖๐ คน/รุ่น

(๓) หลักสูตรการฝึกอบรม ยังคงครอบคลุมเนื้อหารายละเอียดตามระเบียบ ข้อ ๑๐ (๓) กล่าวคือ เนื้อหาของหลักสูตรอย่างน้อยต้องมี

(ก) การสอนปรับทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(ข) การสอนวิธีการผลิตโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิตตามที่แต่ละศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านนัด

(ค) การสอนวิธีการทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งทางด้านทฤษฎี ปฏิบัติ และศึกษาดูงานในแปลงเกษตรกรรม

(ง) การสอนวิธีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินหรือแผนจัดการชีวิตอย่างพอเพียง

(จ) การสอนวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

สำหรับหลักสูตรการสอนบัญชีครัวเรือน หากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านใดยังไม่มีการสอนหลักสูตรนี้ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ต้องประสานกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านให้เพิ่มเติมหลักสูตรการสอนบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกรตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ประสงค์ให้เกษตรกรเรียนรู้บัญชีครัวเรือน ซึ่งมีกำหนดระยะเวลา ไม่ต่ำกว่า ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที ต่อหลักสูตรของแต่ละศูนย์ฯ โดยในการฝึกอบรมหากศูนย์ฯ ใดไม่สามารถสอนการทำบัญชีครัวเรือนได้ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะต้องประสานงานให้สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดเข้ามาดำเนินการ

เนื่องจากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ขอให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดในการดำเนินงานโครงการที่สำคัญให้สะท้อนถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ จึงขอให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดจำนวนพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัดของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้ใช้การวัดกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้วย

ดังนั้น จึงขอให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดประสานงานร่วมกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านในการให้ความรู้แก่เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมในเรื่องของระบบเกษตรกรรมยั่งยืนและรูปแบบหลักในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน (๕ รูปแบบหลัก ได้แก่ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ และเกษตรธรรมชาติ) ให้เป็นหัวข้อในหลักสูตรการจัดฝึกอบรมทุกหลักสูตรด้วย โดยให้ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ หรือเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าว

อนึ่ง ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านใดที่มีองค์ความรู้ใหม่และสามารถถ่ายทอดให้กับเกษตรกรได้ ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านสามารถขอปรับหลักสูตรการฝึกอบรมโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ และให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมและอนุมัติหลักสูตรดังกล่าวตามแบบ กนท. ๕๑-๓ (๑) ที่แนบท้ายระเบียบ และให้รายงานให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ

๓.๒ การติดตามผู้เข้ารับการฝึกอบรม

(๑) ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประสานงานกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จัดทำแผนการติดตามผู้เข้ารับการฝึกอบรมในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจะได้รับค่าตอบแทนการติดตามเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมเหมาจ่ายรายละไม่เกิน ๑๐๐ บาท ทั้งนี้ ขอให้ปราชญ์ชาวบ้านติดตามเกษตรกรทุกรายตามจำนวนเป้าหมายที่ได้รับ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด และจัดส่งแผนการติดตามที่ได้รับการอนุมัติแล้วให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาเพื่อการจัดสรรงบประมาณให้ต่อไป ทั้งนี้ หากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านไม่ดำเนินการติดตามเกษตรกร เกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะต้องมอบหมายเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดให้ดำเนินการติดตามเกษตรกรให้ครบตามจำนวนเกษตรกรเป้าหมาย

(๒) แผนการติดตามเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรม (เฉพาะเกษตรกรทั่วไป) ของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ควรกำหนดให้อยู่ในช่วงระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ โดยติดตามผลการนำความรู้ไปปฏิบัติ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ร่วมแก้ไขปัญหาทางการเกษตรกับเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม และสอบถามจำนวนพื้นที่ของเกษตรกรที่ทำการเกษตรในรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน แล้วรายงานผลการติดตาม ปัญหา ความต้องการของเกษตรกร พร้อมข้อเสนอแนะให้เกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดทราบ เพื่อจะได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปให้ความช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

๔. แผนการปฏิบัติงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๔.๑ ยืนยันศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ	ส.ค. – ก.ย. ๒๕๕๙	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
๔.๒ จัดสรรเป้าหมายเกษตรกรเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม	ต.ค. – พ.ย. ๒๕๕๙	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
๔.๓ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ	ต.ค. – พ.ย. ๒๕๕๙	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
๔.๔ จัดทำแผนการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป จัดส่งให้ กนท.	ต.ค. – พ.ย. ๒๕๕๙	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
๔.๕ จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผน	ต.ค. – ธ.ค. ๒๕๕๙ ม.ค. ๒๕๖๐	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
๔.๖ จัดทำแผนการติดตามเกษตรกร จัดส่งให้ กนท.	ธ.ค. ๒๕๖๐	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
๔.๗ ดำเนินการจัดฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไป	พ.ย. ๒๕๕๙ – พ.ค. ๒๕๖๐	ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
๔.๘ ดำเนินการติดตามเกษตรกรทั่วไป	ก.พ. – มิ.ย. ๒๕๖๐	ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
๔.๙ การติดตามรายงานผลตามแบบที่กำหนด	ต.ค. ๒๕๕๙ – ก.ย. ๒๕๖๐	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

๕. การติดตามผลและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการฯ ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

๕.๑ จัดทำแผนการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปตามแบบ กนท. ๕๑-๓ (๑) - (๓) ที่แนบท้ายระเบียบ ส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ ภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙

๕.๒ จัดทำรายงานความก้าวหน้าการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ซึ่งได้แนบมาพร้อมนี้ (แบบที่ ๒-๑) และรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานโครงการฯ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด (แบบที่ ๒-๒) โดยตัดยอด ณ วันที่ ๒๕ ของทุกเดือน และจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ ทราบภายในวันที่ ๒๗ ของทุกเดือน (เริ่มรายงานรอบแรก ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙) ทั้งนี้ หากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านดำเนินการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้วก็ให้รายงานความก้าวหน้าประจำเดือนตามปกติจนถึงสิ้นปีงบประมาณ

๕.๓ จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลเกษตรกรทั่วไปที่ผ่านการฝึกอบรมในศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ (แบบที่ ๓) รวมทั้งให้ทำการลงข้อมูลของเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมในระบบฐานข้อมูล <http://atsd.moac.go.th/aicms> ให้เสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยข้อมูลผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้นำเข้าทันทีเมื่อดำเนินการคัดเลือกแล้วเสร็จเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณสมบัติของ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและตรวจสอบความเข้าใจในการเข้าร่วมโครงการฯ (สามารถ download คู่มือการใช้งานได้จากหน้าเว็บไซต์ <http://atsd.moac.go.th/aicms>)

๕.๔ จัดทำแบบรายงานรูปแบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมฯ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด (แบบที่ ๔) โดยสรุปข้อมูลจากใบสมัครของเกษตรกรตามแบบฟอร์มที่กำหนด (แบบที่ ๑) และจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ หลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในแต่ละรุ่น โดยให้จัดส่งพร้อมกับรายงานความก้าวหน้าตามข้อ ๕.๒

๕.๕ จัดทำแผนติดตามเกษตรกรทั่วไปตามแบบ กนท. ๕๑-๕ (๑) ที่แนบท้ายระเบียบ ส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ โดยให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านดำเนินการติดตามเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมตามแบบติดตามเกษตรกรที่แนบมาพร้อมนี้ (แบบที่ ๕-๑) และให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดทำแบบสรุปผลการติดตามเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมดังกล่าวตามแบบสรุปที่แนบมาพร้อมนี้ (แบบที่ ๕-๒) พร้อมข้อเสนอแนะให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินงานกิจกรรมที่รับผิดชอบต่อเนื่อง เพื่อบูรณาการให้การสนับสนุนเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ของเกษตรกรได้อย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ และจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ ภายหลังจากที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านได้ดำเนินการติดตามเกษตรกรเสร็จสิ้นแล้ว พร้อมทั้งจัดทำแบบรายงานรูปแบบการทำเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรหลังการฝึกอบรมฯ (ตามแบบที่ ๖) โดยสรุปข้อมูลจากแบบติดตามเกษตรกร (แบบที่ ๕-๑) และจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ ภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐

๕.๖ ติดตามและตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของทุกแผนการดำเนินงานตามโครงการฯ โดยจัดทำเป็นรูปเล่มต่อ ๑ ศูนย์ ตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ (แบบที่ ๗) ซึ่งได้แนบมาพร้อมนี้

๕.๗ จัดทำรายงานผลการดำเนินการในกิจกรรมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่มตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

๕.๘ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีกิจกรรมดำเนินงานในพื้นที่ของจังหวัด และจัดทำเป็นรายงานตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ซึ่งได้แนบมาพร้อมนี้ (แบบที่ ๘) เป็นรายไตรมาส โดยให้เริ่มรายงานผลการติดตามไตรมาสแรกในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

(สามารถ download แบบฟอร์มได้ที่ www.opsmoac.go.th --> เกษตรกรรมยั่งยืน --> เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ---> ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี ๒๕๖๐)

๖. การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน จะจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภายใต้โครงการ ดังนี้

๖.๑ งบเงินอุดหนุน

(๑) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะโอนเงินงบประมาณให้จังหวัดสำหรับการดำเนินการจัดฝึกอบรม ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙ (ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ)

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะโอนเงินงบประมาณให้จังหวัดสำหรับการดำเนินงานตามแผนการติดตามเกษตรกรของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๐

๖.๒ งบรายจ่ายอื่น

(๑) จัดจ้างเจ้าหน้าที่โดยการจ้างเหมาบริการ เพื่อช่วยปฏิบัติงานโครงการฯ วุฒิการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน ๑ อัตรา ระยะเวลาการจ้าง ๑๑ เดือน (ในอัตราเดือนละ ๙,๔๐๐ บาท โดยเริ่มจ้างเมื่อจังหวัดได้รับการโอนเงินงบประมาณไปยังจังหวัดแล้ว)

(๒) การกำกับดูแล อำนวยความสะดวกและติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรม ฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปภายใต้โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งรวมถึงติดตาม กิจกรรมรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายจากการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะได้รับ จัดสรรเป็นค่าใช้จ่าย ค่าใช้สอย ค่าตอบแทน ฯลฯ ให้ตามจำนวนของเกษตรกรทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรมจริง ในศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งหมดของแต่ละจังหวัด โดยกำหนดให้ได้รับค่าใช้จ่าย ๑๐๐ บาท ต่อเกษตรกร ๑ คน ตัวอย่างเช่น จังหวัดระนอง มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ๒ ศูนย์ มีการจัดฝึกอบรม เกษตรกรทั่วไป ศูนย์ละ ๖๐ คน รวมเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการฯ ภายในจังหวัดทั้งสิ้น ๑๒๐ คน จะได้รับจัดสรรงบประมาณ เท่ากับ ๑๒๐ คน X ๑๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๒,๐๐๐ บาท

*หากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดใดไม่สามารถดำเนินการจัดฝึกอบรมได้ตาม เป้าหมายและแผนงานที่กำหนด และไม่ประสงค์จะปรับแผนการจัดฝึกอบรม ขอให้จัดส่งคืนเงินงบประมาณ ให้กับกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมแจ้งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อ การเกษตรฯ ทราบโดยไม่ต้องรอให้สิ้นสุดการดำเนินโครงการฯ

๗. การกักเงินและเบิกเงินเหลื่อมปี (กรณีเงินอุดหนุน)

กรณีที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดมีความจำเป็นจะต้องกักเงินเบิกเหลื่อมปี โดยจะต้องเป็น การกักเงินเบิกเหลื่อมปีเพื่อดำเนินกิจกรรมตามแผนงานที่ได้อนุมัติไว้แล้วและยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๗.๑ กรณีเป็นเงินที่ยังไม่ได้เบิกจ่ายจากคลังจังหวัด ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด แจ้งจำนวนเงินพร้อมส่งเงินคืนไปยังกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายในระยะเวลาที่ กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนด เพื่อที่กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ จะได้ชอ้กเงินไว้เบิกเหลื่อมปีต่อกรมบัญชีกลาง

๗.๒ กรณีเป็นเงินที่อยู่ในบัญชีเงินฝากธนาคารโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัด..... ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด แจ้งจำนวนเงินไปยังคลังจังหวัด เพื่อให้คลังจังหวัด แจ้งให้กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบภายในระยะเวลาที่กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ กำหนดเพื่อจะได้ดำเนินการกักเงินเบิกเหลื่อมปีต่อกรมบัญชีกลาง

๘. งบประมาณเหลือจ่าย (กรณีเงินอุดหนุน)

๘.๑ กรณีสิ้นสุดแผนการดำเนินงานในระหว่างปีงบประมาณ หากมีเงินเหลือจ่ายให้สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัดแจ้งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนทราบ เพื่อจะได้ ดำเนินการโอนเงินเหลือจ่ายดังกล่าวต่อไป

๘.๒ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือจ่ายรวมถึงดอกผลที่เกิดขึ้นในบัญชีเงินฝากธนาคาร ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดส่งเงินเหลือจ่ายรวมถึงดอกผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวคืนคลังจังหวัด และแจ้งให้ กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทราบ โดยระบุรายละเอียดจำนวนเงินคงเหลือในแต่ละรายการ เพื่อได้รวบรวมแจ้งกองคลังดำเนินการต่อไป ในกรณีที่ไม่มีเงินเหลือจ่ายให้แจ้งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ ทราบด้วย ทั้งนี้ ยังไม่ต้องปิดบัญชี โครงการฯ จนกว่าจะได้รับการแจ้งยุติการดำเนินโครงการฯ จากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๙. การสนับสนุนเอกสารประกอบการฝึกอบรม

๙.๑ หนังสือองค์ความรู้และภูมิปัญญาของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกรทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรม คนละ ๑ เล่ม สำหรับใช้ในการฝึกอบรมและประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

๙.๒ สมุดบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน/สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ แจกจ่ายให้เกษตรกรทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรม คนละ ๑ เล่ม เพื่อใช้ระหว่างการฝึกอบรมและประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

๙.๓ หนังสือ ๑๒๕ อาชีพ เกษตรกรรมทางเลือก เพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกรทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรม คนละ ๑ เล่ม สำหรับใช้ในการฝึกอบรมและประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

๙.๔ หนังสือปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อแจกจ่ายให้กับเกษตรกรทั่วไปที่เข้ารับการฝึกอบรมคนละ ๑ เล่ม

๙.๕ วุฒิบัตรของเกษตรกรทั่วไป เพื่อให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด มอบให้เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม ณ วันสุดท้ายของการฝึกอบรมในแต่ละรุ่นของแต่ละศูนย์ฯ

ทั้งนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการจัดจ้างพิมพ์เอกสารตามข้อ ๙.๑-๙.๕ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุจากส่วนกลาง และให้ทำการจัดส่งให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดในแต่ละจังหวัด โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนจะแจ้งจำนวนเอกสารที่จะจัดส่งให้จังหวัดทราบ ดังนั้น เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะต้องตรวจนับจำนวนเอกสารที่ได้รับให้ตรงกับใบส่งของ และลงลายมือชื่อรับเอกสารต่างๆ ในใบส่งของ เพื่อคืนให้แก่ผู้จัดส่งไว้เป็นหลักฐานสำหรับเอกสารที่ได้รับดังกล่าวให้ส่งมอบให้กับศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านเพื่อแจกจ่ายให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม พร้อมทั้งให้ลงลายมือชื่อผู้รับไว้เป็นหลักฐานของจังหวัดในการฝึกอบรมแต่ละรุ่น

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

กันยายน ๒๕๕๙